

Bohatý sever versus chudý jih aneb proč je životní úroveň na rovníku nesrovnatelně nižší než ve sněhem zavátých zemích

Peněz je na světě dost, jen jsou velmi nerovnoměrně rozděleny. S takovým tvrzením se setkáváme stále častěji a nevyhneme se mu zřejmě ani v budoucnu, protože bohatí budou stále bohatší a chudí stále chudší. Otázka sociální nerovnosti je velmi aktuálním tématem a dovolím si tvrdit, že v příštích desetiletích dostane pojem nerovnoměrné rozložení světového bohatství zcela nový význam. Nechci však poukazovat na tuto skutečnost jen tak bezcílně a dělit svět na bohaté a chudé země bez bližších charakteristik či rysů. Na úvod dávám také do pozornosti, že jde o subjektivní názory.

Narážím zejména na zajímavý postřeh, kterého si už stihli všimnout určitě mnozí. Proč je sever bohatší než jih respektive než rovník? Ano, najdou se i výjimky v podobě blízkého východu a zemí v něm obsažených (Spojené arabské emiráty, Katar, Bahrajn, Saúdská Arábie) či naopak Rusko, které má sice enormní přírodní bohatství, ale na běžný lid nemá téměř žádný pozitivní dopad (snad kromě levných pohonných paliv). V konečném důsledku si ale myslím, že nelze srovnávat život např. v Saúdské Arábii a v Norsku, protože rozložení finančních prostředků v zemích blízkého východu je nerovnoměrné. Na mysli mám rodinu bohatých šejků vlastníčích ropné společnosti a tankeru, jež produkuje tak enormní množství peněz, že si staví vlastní mrakodrapy či rovnou celé městské čtvrti, zatímco tisíce jejich spoluobčanů řeší problém, co dát do úst.

Podívejme se blíže na oblast kolem rovníku a schválně se zkuste zamyslet, jaké bohaté a ekonomicky vyspělé země leží v tropickém pásmu. Osobně mě napadají jen dvě – Singapur a

Malajsie. Na africkém kontinentu se s bohatými zeměmi ležícími na rovníku můžeme rozloučit, protože zde sídlí, právě naopak, ty nejchudší, nejkorumpovanější a nejproblémovější země (Jižní Súdán, Somálsko, Demokratická republika Kongo). Co se týče Jižní Ameriky, jediné bohatství, které mě napadá, je opět jen ropa (Venezuela, Kolumbie) a v některých oblastech obrovské plantáže koky, z čehož mají ale místní zemědělci jen velmi směšné (nebo spíše smutné) finanční obnosy. Asijskou oblast tvoří až na výše zmíněné výjimky podobně nerozvinuté státy (Indonésie, Papua Nová Guinea). Většina obyvatel žijících v oblasti rovníku tak stále patří mezi zemědělce a rolníky vlastnoručně si obdělávající svá pole. Obrovské procento těchto lidí se i nadále řadí mezi analfabety, tedy lidí bez elementárních znalostí – psát, číst, počítat, což však neznamená, že by byli neschopní či líní. Právě naopak, mnoho z nich musí každodenně vyvinout enormní množství úsilí a překonat celou řadu překážek, aby nasýtily sebe, ale i svou rodinu.

Dubaj

Saná (hlavní město Jemenu)

Geografická poloha

Hlavní výhodou Evropy a Severní Ameriky je vlastně jejich poloha. Dalo by se říci, že jsme v podstatě vyhráli tzv. geografickou loterii. Sice jsme byli mimo centra neolitické revoluce (o Americe snad ani nemusím hovořit), ale měli jsme je vždy téměř na dosah ruky (Blízký východ). V Evropě kupodivu nikdy nevzniklo žádné písmo či náboženství, vše se k nám dostávalo postupně, většinou z Blízkého východu či Číny. Oproti Africe máme také výborný tvar našeho kontinentu. Táhneme se od západu na východ, což je v rámci překonávání podnebí a teplotních rozdílů mnohem přínosnější způsob, jak šířit politické a náboženské ideologie či zemědělství mezi běžný lid. Afrika se již na první pohled rozprostírá od severu na jih, tedy prochází mnoha teplotními pásmy, ale všechny jsou více či méně velmi teplé s odlišností srážek.

Chudé čtvrtě Arabského poloostrova mimo hlavní finanční centra

Norské město v nehostinném prostředí 1700 kilometrů od Osla

Podnebí

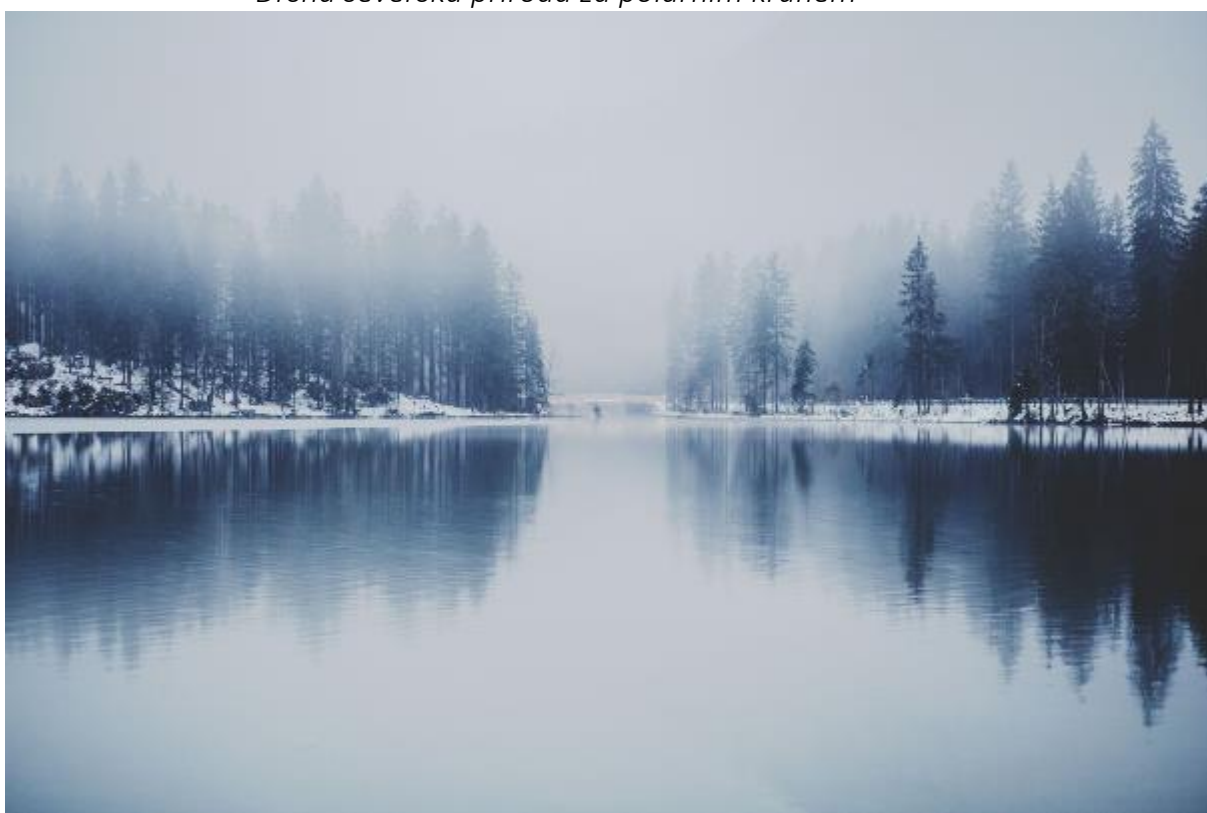
Podnebí na jednotlivých kontinentech v podstatě úzce souvisí s jejich geografickým umístěním. Někdo by mohl namítat horší přírodní podmínky v rovníkové oblasti a zčásti je to skutečně pravda, protože celoroční tropické teploty nedávají šanci velkému počtu ovoce a zeleniny. Velkou nevýhodou Afriky jsou i lokální zvířata (zebry, sloni, žirafy), která nikdy nebyla vhodná na domestikace a odjakživa patří mezi divokou zvěř. Avšak celoroční teploty okolo 30 stupňů, dostatek vlhkosti a 12hodinové dny a noci vypadají pro mnohé obyvatele Země spíše jako ráj. Oproti tomu je daleký sever se svými chladnými zimami a širokým spektrem západů a východů slunce v obdobně špatné pozici, ale možná právě nemožnost zemědělského využití vede lidi ke studiu, vzdělávání a finančně dobře ohodnocené práci, jejímž hlavním aspektem je většinou duševní činnost. V tomto směru se ubírá Evropa a Severní Amerika samozřejmě jen pár desítek let. Někteří by mohli oponovat a celou myšlenku postavit na přítomnosti ropy (Norsko, Kanada), avšak na její využitelnost se přicházelo jen postupně, což znamenalo, že například Norsko patřilo před více než 100 lety k obzvláště chudým regionům Evropy. Rozdíl tkví ale v tom, že zatímco Norsko poskytlo přes obrovské příjmy z ropy svým obyvatelům sociální jistotu a nadstandardní životní úroveň (špičkové zdravotnictví, školství, dopravu), na Blízkém východě z jejího prospěchu těží jen velmi úzká skupina lidí, což jsem objasnil už na začátku.

Abychom se však nezaměřovali pouze na Afriku, přejděme do Jižní Ameriky. Do rovníkové oblasti zde spadají deštné pralesy Brazílie, Kolumbie, Venezuely a Ekvádoru. V této lokalitě světa žije stále mnoho lidí tzv. zastaralým způsobem života. Rozsáhlé deštné lesy vytvářejí dokonalý úkryt před konzumní společností a výtobytky moderní civilizace, což způsobuje zcela odlišné vnímání světa, duchovna a vlastně i hodnoty života. Místní se zkrátka nezabývají minulostí či budoucností, ale žijí právě tady a teď. A upřímně, pokud někoho takový způsob života uspokojuje, nevidím důvod, proč by mu měl být vnucován ten náš, jakožto „správný“. Ne nadarmo se říká, že jihoameričtí indiáni patří mezi nejšťastnější lidi světa.

Amazonský prales na rovníku

Drsná severská příroda za polárním kruhem

Politika / Náboženství

Po menší úvaze je tedy jasné, že hlavní rozdíl je zakořeněn v odlišném žebříčku hodnot, přesvědčení a rozdílném myšlení, které lidi a jejich země přivádějí tam, kde jsou. Rasová a náboženská odlišnost se v poslední době stala tématem číslo jedna pro mnohé kouty světa, nás nevyjímaje. Ať už za to mohou nepokoje v Sýrii a následná migrační krize spojená s obavou o zvýšenou hrozbu teroristických útoků, zvolení Donalda Trumpa a postupné nabývání nových přívrženců extremistických stran, jedno je jisté, rasa nebo etnikum nebude mít významný dopad na finanční situaci v zemi. Za nadřazenost západního světa určitě nemůže barva pokožky, vždyť inteligence a schopnost něco dokázat se rozprostírají napříč všemi kouty světa. Při pohledu na náboženskou otázku již však nejsou taková přesvědčení zcela na místě. Dovolím si tvrdit, že celková ideologie zemí má značný vliv na jejich

pracovní morálku, výkonnost a sociální poměry.

Zemědělství počátkem 20. století v Izraeli

Zemědělství v dnešní Africe